

PERSCHOUW

HET SCHEEFGEZAKTE HUIS.

Zoals in ons blad reeds enkele malen werd gezegd, begint er hier en daar enig besef te komen, dat het niet goed gaat in de wereld der officiële christelijke politiek.

Ik geloof niet, dat men het sterker dan zo mag zeggen. Meer dan enig besef van de ellende der christelijke politieke activiteit is er geloof ik nog niet te bespeuren. Teleurstelling, spijt, boosheid over het verliezen van stemmen, zetels, posities en invloed is immers nog ganselijk niet een werkelijk inzicht hebben in de werkelijke noodsituatie waarin de christelijke politieke partijen zich thans bevinden.

Zal men de wond, de kanker, de zonde waaraan de christelijke politieke actie dreigt onder te gaan ontdekken, dan moet men immers naar andere dingen kijken dan naar verkiezingsuitslagen. En men moet ook dieper zien dan nu veelal het geval is. En vooral moet men ook meer Geestelijk zien!

Ieder die nu duidelijk en precies aangeeft, waarin de fouten en zonden van de huidige christelijke politieke activiteit gelegen zijn, verricht een goed werk. Natuurlijk, hij zal ontstemming verwekken en boosheid ontketenen. Want het bederf in een stroming, beweging of partij komt ten slotte uit personen, uit mensen, voort. En deze zullen zich door scherpe critiek allicht geraakt, misschien wel beledigd voelen. Maar ondanks dat, of liever juist daarom, verricht de man die de werkelijke zonden aanwijst een goed werk. Want verlossing komt nooit en nergens dan na erkenning en belijdenis van zonde.

In het koor van critici op de christelijke politieke partijen van vandaag heeft zich een paar dagen geleden ook de Heer A. Ingwersen, de bekende schrijver van „Wee, mijn volk” gemengd. Hij schreef een brochure met de titel: „Het scheefgezakte huis”. Wij willen daaruit enkele fragmenten citeren.

De schrijver begint met het memoreren van de glorie-tijd der a.r. partij en schrijft dan:

En nu? Trots onze grote bevolkingsaanwas, trots een Vrije Universiteit met 60 docenten en duizenden studenten en afgestudeerden, trots een sublieme christelijke radio-vereniging, trots een dagblad, dat zijn abonné's bij tienduizenden telt — waar Groen het met een blaadje dat 300 en Kuyper het met een blaadje, dat jaren lang niet meer dan 2000 abonné's telde, moest doen — trots dit alles hebben we nu maar 12 vertegenwoordigers in onze Staten-Generaal, omdat we nog een zetel verloren. Maar dit is niet het droefste. Want vormden deze twaalf mannen een Gideons-bende, mijn vreugde hierover zou te groter zijn naarmate hun getal kleiner was. Maar de twee dominee's, die in deze groep zitten, zijn geen Talma's en er is niets nieuws bij gekomen, want het zijn weer dezelfde mannen, die vier jaar geleden ook gekozen werden. Van nieuw bloed is dan ook geen sprake.

Het blijkt na deze verkiezingsuitslag, dat deze mannen de geestkracht ontberen en de grote greep missen om het A.R. volksdeel te inspireren en te bezielen. Het ligt boven hun macht om de beginselen, waaruit deze partij leeft, weer als schone paalen en diamanten voor het geestelijk oog der Anti-revolutionairen te doen schitteren.

Wat zij naar voren brengen heeft niets eigens, niets karakteristieks voor deze, in wezen zo belangrijke, en unieke partij. Veel van hun leuzen worden ook door anderen aangeheven en verder is het een kritisch staan tegenover hetgeen anderen beweren. In 1879 gaf Kuyper al een program van beginselen uit, een boekdeel van 493 bladzijden. En verandert hij later weer iets, dan zegt hij: „Ten onrechte ziet bekrompener oordeel dan ook voor keer van inzicht aan, wat slechts een vergroeten was van wat, juist wij het grootkracht in zich droeg, niet kon blijven wat het was”. En nu, in 1902, zit die zelfde, toen zo uitnemend voorgelichte partij zonder één leidraad of richtsnoer. En dat in een tijd waarin het politieke leven, meer dan ooit, hunkert naar leiding en naar het aanwijzen van een richting. Wij moeten het met wat krantenartikelen, redeverrinkjes en blaadjes doen, waarover ik hier niet spreken zal om volkomen ernstig te blijven.

Na deze kritiek op het gemis aan leiding en richting welke in de antirevolutionaire volks-groep is te constateren, neemt de Heer Ingwersen de mannen, welke momenteel de antirevolutionairen in het parlement vertegenwoordigen op de korrel.

Hij doet dat aldus:

Wie zijn dan nu de mannen, die, in onze tijd — een tijd, zo vol dynamiek en dynamiet — de Anti-Revolutionairen vertegenwoordigen in het Parlement? Het zijn allen mannen, die wij, gezien hun karakter en gaven van hoofd en hart, graag tot onze vrienden zouden willen hebben. Onkreukbaar en trouw, sieraden van Kerk en Maatschappij.

Maar gezien de tijd, waarin wij leven, eist het politieke en staatkundige leven nog iets meer. Dat meerdere brengt de tegenwoordige, ontwikkelde, en met geestelijke gaven versierde jeugd ons gedurig aan het verstand. Dit meerdere houdt ook verband met de leeftijd zeggen ze. Waarschijnlijk niet dom gezien. Een man op leeftijd moet niet meer op een bromfiets gaan zitten of nog auto leren rijden, waarschuwen technisch aangelegde jongemannen, want dan is het vermogen om snel te reageren er niet meer. En snel te kunnen reageren is juist in deze tijd zo noodzakelijk, ja onontbeerlijk. Maar op geestelijk gebied is dit nog veel noodzakelijker. Vooral in de politiek. En vraag nu eens: hoe was het reageren tijdens het opvoeren van het Indië-drama bij onze mensen in de Kamer?

Ik zal het U anders zeggen. Dit drama hadden mannen als Kuyper of Troelstra, Schaper of Schaepe man mee moeten maken. We hadden dan redevoeringen gehoord, die, bewaard gebleven, even klassiek zouden zijn als de redevoeringen van een Demosthenes of een Cicero. Waar lag ooit de stof zo opgehoopt voor een waar redenaar, om een machtige rede op te bouwen en te reageren op de redevoeringen van de tegenstanders? Hoe zouden zijn woorden, als rotsblokken, op de hoofden van zijn tegenstanders zijn neer gekomen. Maar ach, wat waren onze mannen lieve keuveelaars en dat over onderwerpen die elk bezielde man, als van zelf, de sterkste argumenten voor de geest en de krachtigste woorden in de mond gegeven hadden. Ik schrijf, zoals ik het ook uit de mond van vele jonge mannen gehoord heb; woorden die ze vergezeld deden gaan van trap-pelen op mijn vloer en van slaan op mijn tafel. Vergeef toch, dat ik ze niet weersprak, want als vanzelf herrees, voor mijn geestes-oog, de tijd dat ik al die grote kerels hoorde en door hun geest en woorden als met leeuwenmerg gevoed werd. Arme jonge kerels, dacht ik, hoe erg is het dat zij dit alles missen moet.

De mannen zijn er niet waar Kuyper toch zo op gewezen had dat wij die, als A.R.-partij, hebben moesten, daar anders deze beweging verzanden zou. Mannen, die in staat zijn om de vonk, uit het eigen geestelijk bestaan, en dat van anderen te doen overslaan. Willt ge nog weer eens enige van zijn zielekreten horen? „Onze roep is om bezielde redenaars” (Der jongelingen kracht). „Het volk bidt om bezielde leiders” (Souvereiniteit). „Het gaat bij ons om profeten” (Revisie). „Tegenstanders duchten ons niet om berekeningen, maar om de mystieke kracht die van God komt” (Volharden). „Er is een roep om mannen en vrouwen die bezielde zijn” (Maranatha). Hoe stond deze man alleen en riep. Honderden jonge mannen liet hij studeren aan zijn Vrije Universiteit, maar hij roept nog. Zin voor het tragisch schone zou daarom die oude tijd soms terug wenen.

Over welsprekendheid praat ik maar niet eens mee, doch zeg: hoorden we maar echte politieke redevoeringen, we zouden getroost kunnen zijn. Maar dat zijn het ook niet. Het zijn een soort preken, in preekstijl voorgedragen. Maar het is dan ook hogere inspiratie die de held van het woord vormt.

Maar behalve het gemis aan „bezielde mannen” en waarlijk grote redenaars is ook dit een fout van de partij, dat de volksvertegenwoordigers alleen oude heren zijn.

Iemand rekende ons voor dat de gemiddelde leeftijd van de tegenwoordige A.R.-Kamerleden tegen de 60 jaar is. Over vier jaar hebben we verscheidene leden die al zeventig jaar zijn. En dan geen militaire specialist, geen Indische specialist, geen econoom, geen ingenieur. Wel een gepensioneerd vakverenigingsbestuurder en twee agrarische specialisten. De vraagstukken die het meest belangrijk zijn zullen door volslagen dilettanten behandeld moeten worden.

Daarom zeggen jonge kerels: „Ziet U wel dat wij geen toegang hebben tot zo'n gezelschap, want die lieden menen, dat deze zetels hun tot een erfelijk bezit zijn. Het is een coterie die alle geestelijke meerderheid mist”.

Ook de cumulatie van functies bij de leidinggeven-de figuren in de christelijke wereld is een groot kwaad. In dit opzicht is het speciaal in de a.r. partij wel heel erg.

De cumulatie van functies is daar afschuwelijk. Het dwaaze geval doet zich voor, dat de heer Schouten, voorzitter van de Kamer-fractie, tevens voorzitter is van het Centraal Comité en dus de vergaderingen van dat Comité leidt. Wanneer nu iemand critiek wil oefenen op de Kamer-fractie, dan is het de voorzitter van deze vergadering die ook voorzitter is van de becritiseerde fractie. Hebt ge ooit zo iets dwaas gezien?

Hier volgt, als van zelf, doofpotpolitiek uit. Stel U voor, dat ge grieven hebt tegen de fractie, en ge die aan het Centraal Comité wilt bekend maken, dan komt ge te bleich bij dezelfde personen met wie ge het geschil hebt. Want de heer Schouten en de heer Rooijen zijn ook voorzitter en vice-voorzitter van het Centraal Comité. Bovendien is de heer Schouten President-Directeur van de Vrije Universiteit en voorzitter van de A.R.-persvereniging, welke laatste functie het hem mogelijk maakt om elk oppositioneel geluid, in de A.R.-pers, te smoren. Dit lezend strijkt ge U eens door de haren en zegt: „Hoe kan zo iets bestaan?” Het lijkt wel een politiestaat als Spanje of Rusland, want men komt met zijn grieven bij de duivel te bleich. Door deze toestand is het dan ook dat geen man, zeker geen jongeman, het waagt om op zo'n vergadering critiek te oefenen, omdat hij weet dat te worden afgemaakt. Dat een partij als de A.R.-partij zo iets reeds jaren geduld heeft is het ergste wat een partij doen kan. Sprak Kuyper, over vroeger dagen handelend, ook al niet van het zelfmoordschuldige Calvinisme?

Ook de wijze van candidaten-stellen, zoals deze door de a.r. partij in practijk werd gebracht, kan in de ogen van de Heer Ingwersen geen genade vinden.

Daaromtrent vernemen we het volgende:

U heeft er geen idee van op hoe wonderlijke manier een candidatenlijst voor de Tweede Kamer door de Anti-Revolutionaire partij wordt samengesteld. Het is zo uniek, dat ik er niet van zwijgen kan. Ge moet dat er gezocht wordt naar mannen die op alle terreinen des levens hun voorlichting kunnen geven omdat het specialisten zijn. En als ge nu met maar 12 man deze hele materie moet kunnen beheersen dan zal het toch wel een eerste eis zijn om dan, ten minste voor de belangrijkste problemen, keiharde kerels te zoeken die een zaak meester zijn.

Maar zo is het niet, want dat zou te gewoon, te normaal zijn. Men doet het anders. De Kamer-fractie moet zoveel mogelijk de verschillende protestants-kerkelijke richtingen vertegenwoordigen die er in ons lieve

Vaderland gevonden worden. Men treft er dan ook een Christelijk Gereformeerd predikant aan die zitting heeft omdat hij Christelijk Gereformeerd is. Het stellen tot candidaat, als vertegenwoordiger van de Geref. Kerk, onderhoudende art. 31, veroorzaakte een ernstige complicatie, daar deze man weer terugkeerde tot de Geref. Kerk, zodat een nieuwe vertegenwoordiger uit deze groep gekozen moest worden. Deze man komt nu bij de Kameruitbreiding ten tonele. Laat ons hopen dat ook hij zich niet weer verenigt, want dan zitten we weer voor de moeilijkheid. Ook de diverse richtingen in de Nederl. Hervormde Kerk hebben haar vertegenwoordiger in de fractie. Een is daar opgenomen omdat hij tot de Geref. Bond behoort (Folkema). Een ander omdat hij daartoe niet behoort (Roosjen). Zodat het samenstellen van onze Kamer-fractie meer heeft van een afvaardiging naar een Occumense Synode dan naar de Staten-Generaal. Voelt ge nu hoe ziek de geestelijke instelling der mannen is die zo iets presteren? En Kuyper had nog al zo duidelijk gezegd: „De Tweede Kamer is geen Synode”. De samenstellers van een Tweede Kamer-fractie moesten er eens op letten hoe een Nederlands eiftal wordt gevormd. Daar weet men wat het kiezen is van „de rechte man op de rechte plaats”. Zonder aanzien des persoons. Want het gaat om Hollands eer. Dit is maar op het gebied van voetballen weet U, niet bepaald een groot en geestelijk goed. Maar hier geldt het woord: de kinderen dezer wereld zijn voorzichtiger dan de kinderen des lichts.

Met de pers is het naar het oordeel van de Heer Ingwersen ook zeer droevig gesteld. De grote kracht van Kuypers „Standaard” was omgekeerd evenredig aan het kleine aantal abonné's daarvan. Maar het was een partijblad! En dat missen de antirevolutionairen nu.

We hebben een krant die commercieel gedreven wordt en waar ook de partij dan een woord in mag laten horen. Wie de voorlichting van dit blad tijdens deze verkiezingsactie gevolgd heeft, herinnert zich de vorige tijden en weent, zoals de Israëlieten het deden die de oude tempel gekend hadden en de nieuw opgetimmerde zagen. Het enige verschil is, dat de jongeren toen juichten, maar ook die deden dat nu niet.

Let ge op het blad, dat speciaal bestaat om de Anti-Revolutionaire beginselen te propagieren onder de aloude naam van „Nederlandsche Gedachten”, waar Groen van Prinsterer de schepper van is, dan ziet ge, als vanzelf, ook die verschrikkelijke woonwijken voor Uw geest die men, in latere jaren, in Amsterdam heeft gebouwd. Toen dorst men het aan om die wanproducten van bouwkunst en architectuur, de straten namelijk, de namen te geven van Ruysdael, Frans Hals en Gerard Dou. Een smaad de grootsten onzer Hollandse kunstenaars aangedaan.

Dit vervult U met afschuw. Maar zo is het nu ook met „Nederlandsche Gedachten”. Wie met de oorspronkelijke „Nederlandsche Gedachten” op de hoogte is, ze gelezen heeft en kent, gruw evenzeer van deze misdaad aan Groen begaan. Ge hebt niet allen de gelegenheid gehad om Groen's geest en schrijverstaal te kunnen bewonderen, daarom laat ik U hier iets van hem lezen, opdat ge, als met één slag, weet wat ik bedoel.

„Weet gij, diepinnige filosofen, staatkundige geleerden, weldoeners van het moderne Europa: als ge het „nec plus ultra” van Uw hersenschimmen bereikt, wat ge dan zult hebben?

Gij zult hebben een zaak met dubbel nut. Nieuwe leden voor al de beurtelingsche wisselingen van de anarchie en van het despotisme. Zoals Vinet het zei: „Vandaag rebellen, morgen slaven”. Gij zult hebben met Uw eenheid van grondgebied, van taal, van ras, de rassen waarvan de Toqueville in zijn bewonderenswaardige geschriften sprak: Onnozele kudden met hun herders die ze naar de slachtbank zullen leiden, ze laten grazen in de vette weiden van goddeloosheid en van de ondeugd, om ze in het avontuur van het bloedbad van de slagvelden te werpen.

Ge zult hebben (in één woord) de wroedheden van een nieuwe barbaarsheid te midden van de meest uitgezochte verfijningen van de beschaving. Gij zult hebben volken, als men die zo noemen mag, ontbeend en kleurloos, bevolkingen en menigten, massa's, verzamelingen van individuen, collecties van atomen, ge zult hebben die stof die slijk wordt”.

Ik weet het, na dit gelezen te hebben, legt ge mijn geschrift even ter zijde. Ge peinst en bewondert. Ge hebt een leeuw horen brullen, het rollen van de donder vernomen, bliksemstralen het heelal zien verlichten. Ge hebt Groen gehoord. Daarna leest ge wat het krantje schrijft dat de naam draagt die aan Groen herinnert. Ge smijt het ter zijde en zegt: Er moest een wet bestaan die verbood dat men de naam en de schepping van zo'n, door Gods Geest bezielde man, zo mag misbruiken.

Artikelen door medewerkers geschreven buiten beschouwing latend, moét ik beweren dat zij, die de redactie van dit blad vormen, prullen zijn. „Jongens” zoals Colijn zulke snaken noemde, omdat ze noch ruimte van blik, noch ook maar enig schrijvers-talent bezitten.

Ook de „doorbraak” betreft de Heer Ingwersen in zijn beschouwingen. En wel aldus:

Gaat de doorbraak in Anti-Revolutionaire kringen door? Vraagt het aan Koo's Vorrink die de loftrampet stak over de Vrije Universiteit. Hij schrijft: „De spanning die er in Anti-Revolutionaire kringen is, kristalliseert zich in de vooruitstrevende voormannen der Vrije Universiteit”. Kunt ge een nog krachtiger betoog horen dat het in de A.R.-partij niet goed gaat? Wat ziet de Christelijke Rotterdammer het goed en het Friese Dagblad. Doorbraak in eigen huis. Koo's Vorrink schijnt dit ook te zien. Hij praat tenminste niet over het Geref. Pol. Verbond, noch over emigratie, als oorzaak van zijn winst, en zijn verlies. Al deze mannen zien andere oorzaken, niet zulke kleinburgerlijke.

Omdat er geen normale groei in onze partij is, maar die van bovenaf kunstmatig wordt tegengegaan, daar-

argument voor gaven gegeven ebruiken. ig, maar karakter weer:

wijs voor. Bewijs ewijzen van het eel de menschen-

is buiten in den abrikozen-, die tel, zoo ge ze ms, die zich in men van leven, t van ooft daar-Jod, is het niet

nometer in het it diezelfde God ut is het beslist, er kiemen niets

n argerichte rij- ren ras niet! En ren zwerven die nder ooit in de

deñde kracht? n worden? Kon angen worden? en zeeën, dat al n Rijn vindt ge it een argeleid magerheid van neestbare kracht

aan de vroeg- uur. Ze hadden enieten. En zie, f. lie in de kracht zat er in zoo'n ist niet te loor.

det in afgetrok- erkelijkheid van nergens dat af- n alles tot het aar dan vinden in weelde baadt, en kwistig uit ft in haar wel-

rekers kan dus et.

God toont, dat alent voor dra- ingeschapen, al het talent rus-

op wijzen, dat egatie van de in een gebro- este, wat God bedeling nooit

engt, komt al- R. v. R.

ot de „dus ge- et mensenleven insel zich niet

weegt, vraagt Gods bizondere i wordt, als er de natuurlijke ds speciaal ten gevallen mens ds kan worden a afzonderlijke, ?? Die is dan liever een pro- faziees isola- e gebieden zijn ndige leven — ien humanisme waarom gaan niet samen ze beide groe- aan de „leer- en, door allen t staatkundige t zonder meer rpen van „een g”?

an de geteken- vat Prof. Die- voorbereiding

C. V.

C. V.

C. V.

C. V.

C. V.

C. V.

C. V.

C. V.

C. V.

om botten van alle zijden wilde loten uit en verwildert, als God het niet verhoedt, de hele boom. Geen vernieuwing met nieuw bloed, Onze Kamer-fractie bestaat weer uit het oude stelletje alsof er in vier jaar niets veranderde, waardoor nieuw bloed hoogst noodzakelijk is. Er leeft nu nog een oud geslacht voor wie de oude zakken nog splinternieuw zijn en wie de oude termen nog als muziek in de oren klinken. Maar als dat geslacht zal zijn heengegaan, dan staat daar het nieuwe geslacht, dat alle fraseologie haat en nieuwe wijn in nieuwe lederen zakken begeert. En draagt dan de oude wingerd geen vruchten meer, doch alléén maar bladeren, dan zal dat nieuwe geslacht zich keren tot die partijen waar het wel vruchten meent te vinden, al zou het dan ook alléén maar op economisch gebied zijn.

Dan is ook de doorbraak volkomen en zullen we armer zijn aan medestrijders voor onze schone beginselen dan Groen het in zijn tijd was.

De antirev. partij verdient voorts ernstige kritiek in haar houding ten opzichte van het passieve vrouwen-kiesrecht.

Daarom trent horen we dit:

Wilt ge nog een bewijs van het ouderwetse gedoe in onze Anti-Revolutionaire partij? Het is de kwestie van het kiezen van vrouwen voor Kamerlid. Onze wakere Anti-Rev. vrouwen, zoals onze partij er juist zoveel tellen en die, tot nu toe op de achtergrond, toch zo'n kracht geweest zijn, die vrouwen zeggen: „Zijn wij ook niet in staat om een deel der regeringstaak op ons te nemen? Waar zien die ouderwetse mannetjes ons toch voor aan? Wie heeft ze niet bij dozijnen in zijn omgeving, zulke intelligente vrouwen, die bij deze verkiezing niet gestemd hebben omdat zij zich in zulk een ouderwets milieu niet langer thuis voelen? Elke partij kent de betekenis die vrouwen hebben ook waar het 't politieke en staatkundige leven betreft, alléén de A.R. weet het niet, Zij denken bij ons verlies dan ook alléén maar aan het Ger. Pol. Verbond en aan emigranten. Wat een psychologische blunder. Ge vraagt U af: spreken zulke mannen wel ooit met intelligente A.R.-vrouwen? Zo niet, dan is dit een gebrek in hun opvoeding en een ontstellend tekort in hun culturele ontwikkeling. Dan is tevens veel verklaard van onze tegenwoordige politieke achteruitgang.

Waar is, zo vragen wij, het rapport gebleven dat over deze zaak is uitgebracht? Waarom hoort de A. R.-partij daar zo niets van? Is dan de doofpot het enige meubelstuk waarvoor het partij-bestuur der A.R. nog verering heeft?

Ziehier de hoofdpunten uit het requisitoir van de Heer Ingwersen.

Wie de situatie kent zal moeten toegeven, dat hij herhaaldelijk de spijker recht op de kop slaat.

En toch — de kern, de wortel van het kwaad wordt in dit stuk niet geraakt.

Er zijn wel uitspraken in de brochure van Ingwersen, welke in de goede richting wijzen. Zo wanneer hij de antirevolutionairen toeroept:

Reken toch af met al wat niet uit God is, ook in de huishouding van uw partij. Laat toch de geest der oude helden U weer bezielen. Zie niet op mensen want God alléén is groot. Zo zag het ook onze geestelijke Vader op politiek en staatkundig gebied, Abraham Kuyper. Hij had vele vrienden, mannen die hij, wat hun geestelijk bestaan betrof, hoger achtte dan hij het zichzelf deed. Het bracht hem de diepste ziele-smart hen te moeten bestrijden. Maar ging het om de waarheid dan zei hij: „Het moet”. Zo streed hij tegen de vrome Beets, tegen de godvruchtige Gunning. Met zielepijn, maar het moest. Zo doet een man die weet dat het er tenslotte op aan komt wat zijn geweten, van Gods wege, hem zegt te moeten doen. Is er gehoor naar Uw geroep om verandering van zaken in de partij, dank dan God voor

die genade, want het is beter in vrede te leven dan in strijd. Maar blijft men, ook na de harde les en de felle geselslag die deze verkiezing ons gaf, nog doof, weet dan toch wat U te doen staat, of ge zijt geen Anti-Revolutionaire mannen maar weifelaars. En voor zulke mensen is de doorbraak toch de enige weg die ook zij eenmaal zullen opgaan. Er zit dan geen pit meer in.

Zo ook wanneer hij schrijft:

De Anti-Revolutionaire partij moet niet het beschimmd plantje, zonder groei-kracht, blijven dat het nu is, en waar gedurig een blad van af valt omdat het verdorde. Geest en geestkracht moet er weer komen en voor alles Geest van boven. Het geven van grote mannen, waarmee wij dan bedoelen mannen, die door Gods Geest bezield zijn, kan God alléén. Daarom moet er bij gelovige mensen een gedurig gebed zijn om zulke mannen. Want zonder die is elke organisatie ten slotte gedoemd om een kerker te worden waarin de nog aanwezige geest, uit vroeger dagen, versterft.

Maar tegenover deze en dergelijke uitspraken horen we ook beweringen als deze:

De A.R.-partij heeft haar ontstaan te danken aan een religieuze beweging, namelijk aan het Réveil. Het zou van geen diepe ernst getuigen als we ook niet de vraag stelden: „Is het geloofsleven wel sterk genoeg om, ook op politiek terrein, het licht te doen schijnen?” Verre is het van ons om te betwijfelen of de mannen die ons vertegenwoordigen wel gelovige mannen zouden zijn. Maar wel doet zich de vraag voor: Zijn alle zielsfaculteiten bij deze mensen voldoende ontwikkeld waardoor ze machtige instrumenten worden van de Geest Gods? De religieuze en de zedelijke faculteiten zijn wel in orde, maar hoe staat het met de aesthetische? Groen was een kunstenaar wat zijn schrijverstalent betreft en Kuyper was de grote kunstenaar, die zich niet alleen door zijn machtige rede, maar ook door zijn grote fantasie liet leiden. Wat is een staatsman zonder fantasie? Hoe zal hij de dingen, die er nog niet zijn, maar komen moeten, als reeds aanwezig voor zijn geestesoog aanschouwen? Ach, zeg het maar klaar en helder, deze belangrijke zielsfaculteit wordt ten eenemale gemist. En toch is, volgens een groot A.R.-staatsman en volgens alle cultuur-historici, de bloei der kunsten de juiste maatstaf van de levenskracht der volkeren. Wij kunnen dan ook niet aandachtig luisteren naar de vertogen van geleerden die alléén geleerd zijn, noch naar de vraagstukken van de mathematicus, wanneer hij niet ook iets méér is. Maar als hij, behalve met de wiskundige gronden der dingen, ook met de feestelijke praat bekend is, dan zijn zijn vertogen juist, en is zijn rekenkunde muzikaal. Maar de eertijds zo sappige rank van ons politieke leven is dor geworden en zij, die dit nu juist zo mooi vinden, omwinden zich dan ook het hoofd met een dorre wingerdrank.

Wat de parlementaire redevoeringen betreft daar komen we niet boven de Geref. Jongelingsvereniging uit. En hoe belangrijk die ook is voor jongelingen, bij mannen is het niet overschrijden van dit peil een bewijs van seniele aftakeling.

En we vragen ons met verwondering af: is „sterk” geloofsleven inderdaad een harmonische ontwikkeling en ontplooiing van alle ziele faculteiten van een christen?

Neen, deze brochure raakt de kern niet! Zij is er eerder ook een symptoom van!

Om de werkelijke ellende der huidige christelijke politiek te ontdekken moeten we dieper en ook anders zien dan de Heer Ingwersen doet. Dan moeten we de geloofskijk hebben van b.v. Ds J. C. Sikkell, die de Heer Ingwersen óók noemt. En we moeten dan speciaal naar Sikkell luisteren als hij reeds voor de malaise van de antirev. partij in zijn dagen steeds en

voor alles twee oorzaken noemt. Vooreerst het niet meer werkelijk en waarachtig gelooven in het Woord Gods in zijn allesbeheersende betekenis óók en speciaal voor de politiek! En daarna en in onlosmakelijke samenhang daarmee: het verval van de kerk! Als het met dat geloof in de kerk mis is, als speciaal de kerk niet meer waarachtig kerk is in prediking, pastorale zorg en tucht-oefening, dan, aldus Sikkell, late men óók voor de christelijke politiek alle hoop varen!

Misschien noemt de Heer Ingwersen een oordeel als het bovenstaande „preken”. Hij spreekt daarover juist in verband met de achteruitgang der christelijke partijen. En hij noemt dat in dat verband „uit den botten”.

Mocht de Heer Ingwersen of anderen zo oordelen, dan zou ik hen willen herinneren aan het woord van Kuyper: „In de 16de en 17de eeuw was de predikatie zulk een kracht in het nationale (!!) leven, dat metterdaad de prediking de algemene denkbeelden beheerscht, de zeden en gewoonten bevestigd, de nationale roeping tot klaarheid heeft gebracht.

De tegenstanders waren bang voor de predikatie, omdat ze wel wisten, hoe, waar de predikatie doorging, de vreeze Gods werd gewonnen.”

En om de vreeze Gods gaat het. Die is nog steeds het beginsel der wijsheid. Ook der politieke wijsheid. C. V.

KERKNIEUWS

Beroepen te:

Zaandam, E. Koop te Zwartsuis.

Ulrum, J. Verkade te Zuidwolde (Dr.).

Bedankt voor

Armada (West-Australië), W. W. J. v. Oene te Schiedam;

Vollenhove-Cadoelen, J. P. v. d. Stoel Jr te Grootegast.

— AFSCHIED EN INTREDE. Ds Pieffers, die naar Canada vertrekt, zal 20 Juli afscheid nemen van zijn gemeente te Bussum. Zijn vertrek zal omstreeks 20 Augustus per vliegtuig plaats vinden.

Ds Lok te Stadskanaal neemt aldaar op 3 Augustus afscheid, terwijl hij zich op 31 Augustus aan de gemeente te Bussum hoopt te verbinden.

— NAAR HET ZENDINGSVELD. De bevestiging en intrede van Ds A. H. Algra, beroepen predikant voor de zendingsarbeid op West-Borneo is voorlopig vastgesteld op Woensdag 27 Augustus in de Noorderkerk te Groningen. In deze Dienst des Woords hoopt voor te gaan ds L. L. v. d. Vliet te Groningen.

— RADIOKERKDIENT. A.s. Zondagmorgen zal om 10 uur via de N.C.R.V. een kerkdienst uitgezonden worden vanuit de Geref. Kerk te Leerdam. Voorganger is ds J. Kok. Gelezen wordt Ezechiel 9; de tekst der prediking is Openb. 7:1—8. Gezongen zal worden: Ps. 135:1, 2, 8; 46; 91:1, 5.

— PROPAEDEUTISCH EXAMEN. Geslaagd voor het propaedeutisch examen de heren J. M. Zinkstok, drs in de geologie, Kampen, J. Veenhof, Kampen en J. M. Goedhart, 's-Gravenhage.

— GAND. C. DE HAAN. In aansluiting aan een vroeger bericht in dit blad, deelt cand. C. de Haan, Nieuw-Amelsweerd, Utrecht mee, dat hij thans een eventueel beroep in overweging kan nemen.

— VACANTIEGANGERS HOEK VAN HOLLAND E.O. Voor hen, die hun vacantie doorbrengen in Hoek van Holland of 's-Gravenzande, zij er aan herinnerd, dat de Geref. Kerk, die zich in Monster bevindt, haar diensten houdt in gebouw Odeon, Havenstraat 7, des morgens om kwart voor tien en des middags om 3 uur.

Gereformeerde Onderwijzersopleiding

TE KOOP:
10 JRG. „DE REFORMATIE”,
nummers 1—5; 17—20;
w.v. drie geb. Tevens jrg 15
w.v. ontbreken nrs 1, 5—7, maar
met afscheidingsnummer. Br.
no. 553, Bur. „De Reformatie”
te Goes.

Voor de 3-jarige cursus, die definitief D.V. begin Sept. a.s. zal beginnen, kunnen nog **AANMELDINGEN** worden ingezonden bij de Directeur der Opleiding, W. NUGTEREN, Lasondersingel 25, Tel. 7496 (K 5420), Enschedé.

Lesgeld f 120.— per jaar. De mogelijkheid tot suppletie van pensioenkosten is aanwezig.

Leerlingen moeten in het bezit zijn van tenminste U.L.O.-diploma of een gelijkwaardige opleiding hebben genoten. Eventueel kan plaatsing na toelatingsexamen geschieden.

Boekbinderij VAN KUIJK

Voor al Uw Bindwerk.
Reformatie f 3.75
Catechismus f 2.33

Alle toezendingen onder
rembours.

Zalmstraat 1 - Schoveningen

En nu... allemaal!

Deze zangbundel heeft in de pers zeer de aandacht getrokken. Heeft U de bundel al in Uw bezit? Prijs f 1.90.

Bestelbaar bij de boek- en muziekhandel of rechtstreeks bij de Uitgeverster:

OOSTERBAAN & LE COINTRE
N.V. TE GOES.

OM UWENTWIL GETROOST

DRIE PREDIKATIËN van PROF. B. HOLWERDA

Deze predikatiënen handelen over de volgende stoffen:

„HEERE, GIJ DOORGRONDT EN KENT MIJ...”, Psalm 139.

„ECONOMIE IN DE HOPE DES EEUWIGEN LEVENS...”, Lucas 16:1—12.

„CHRISTUS' EVANGELIE OMTRENT DE, ANTICHRIST...”, 2 Thessa, 2:6—12.

Wij voldoen met deze uitgave aan het verzoek, dat van verschillende zijden tot ons kwam, om deze preken in druk te brengen. De prijs is f 1.50.

Ingenaaid in stevige omslag en verkrijgbaar bij de boekhandel of bij de Uitgevers:

Oosterbaan & Le Cointre N.V. te Goes — Girónr 36000

In Memoriam Prof. Dr K. Schilder

GEREFORMEERD CONFESSOR

Rede uitgesproken door G. Puchinger voor een kring van de S.S.R. en genodigden op Vrijdag 28 Maart j.l. met een fraasie foto op kunstdruk van de overledene, los inliggend.

Prijs f 1.25.

Ds W. de Graaf schrijft in het Kerkblad van Giessendam:

Deze rede, opgesteld door een zelfstandige geest, geeft met grote liefde een prachtig overzicht van het leven van Prof. Schilder. Het lezen ervan doet weldadig aan. Er komen enkele gedeelten in voor, welke hoofdzakelijk van betekenis zijn voor de leden en oud-leden van S.S.R., maar dit neemt niet weg, dat het geheel voor ieder die graag een kort overzicht wil van het leven en de betekenis van Prof. Schilder, voor zover dat thans dan mogelijk is en in zulk een kort bestek, dit werkje moet lezen. Hij zal er waarlijk niet een herhaling in vinden van wat b.v. al in „De Reformatie” ter herdenking heeft gestaan, maar iets totaal anders, doch niet minder mooi of minder belangrijk.

Ds D. Nieuwenhuis te Vlaardingen merkt op:

Zijn referaat is, zoals vele van zijn redevoeringen en publicaties, voortreffelijk en laat ons de brede betekenis van de ontslapen Hoogleraar uitstekend zien.

Via de boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgeverster:

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. te Goes, Giro 36000

Medewerker van Dijk, Rotterdam Haag; Ds

Alle studeerde recht

INHOUD 3: 8). — (en infiltrat of tot rev) Bibliotheek Kerk v. Ne

Verleiden

onze zonde getrouw en geve, en on 1: 9). Dat

zeggen van Jacobus

hoeveel on me niet ve

erg als dat woorden? V

leugentje in mensen nie

over alle zo over. Hij i

om anderen gen een ste

zijn. Om an tegen Jaco

veel te ver mag wel ve

woorden ku nen stichten

ten goede, hemel, ma

De tong i kleine ding

in de bek v van de vos

wenden waa beeld voor

een schip. E het schip u

van z'n vin zo het grote

ren. En dat Eén vonk

de as legger Zo kan de

in brand w in het leven

ke machten temmen. Ka

Maar z'n eig eigen woord betengelen.